

Sygn. akt I ACa 742/14

I ACz 762/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 stycznia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Edyta Buczkowska-Żuk (spr.)
Sędziowie:	SSA Wiesława Kaźmierska SSA Małgorzata Gawinek
Protokolant:	sekr. sądowy Beata Węgrowska-Płaza

po rozpoznaniu w dniu 15 stycznia 2015 r. na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa Banku (...) Spółki Akcyjnej w G.

przeciwko M. Z. i (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej w P.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku częściowego Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 11 czerwca 2014 r., sygn. akt I C 428/14

i zażalenia pozwanej M. Z. na orzeczenie w przedmiocie kosztów procesu zawarte w punkcie IV zaskarżonego wyroku

1. **oddala apelację,**

2. **oddala zażalenie.**

Wiesława Kaźmierska Edyta Buczkowska-Żuk Małgorzata Gawinek

I ACa 742/14

UZASADNIENIE

Powódka Bank (...) Spółka Akcyjna w G. w pozwie złożonym w dniu 26 marca 2014 roku wniosła o zasądzenie od pozwanych M. Z. i (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. solidarnie na rzecz powoda kwoty 317.508,94 złotych wraz odsetkami w wysokości czterokrotności obowiązującej stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku

Polskiego od kwoty 317458,91 od dnia 18 marca 2014 roku do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanych na rzecz powoda kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu strona powodowa podniosła, że pomiędzy powodem a pozwaną (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w P. została zawarta umowa kredytu z dnia 22 lutego 2012 roku. Powódka wskazała, że zobowiązanie pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. wynikające z powyższej umowy zostało poręczone przez pozwaną M. Z.. Powódka oświadczyła, że w związku z brakiem spłaty dokonała wypowiedzenia umowy kredytu. Według strony powodowej – pozwani w związku z niewykonaniem zobowiązań powinni solidarnie zapłacić powodowi kwotę stanowiącą przedmiot sporu [k. 2 – 3 akt].

Pozwana M. Z. na rozprawie w dniu 30 maja 2014 roku wniosła o oddalenie powództwa. Pozwana przyznała, że pomiędzy powodem a pozwaną (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w P. została zawarta umowa kredytu z dnia 22 lutego 2012 roku, jak również, że poręczyła zobowiązanie kredytobiorcy wynikające z powyższej umowy. Nie zakwestionowała także faktu wypowiedzenia umowy kredytu oraz wysokości zadłużenia z tego tytułu. Pozwana podniosła jednak, że powód powinien w pierwszej kolejności zaspokoić swoje roszczenia z majątku (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P., wskazując jednocześnie, że doszło do ogłoszenia jej upadłości. Pozwana powołała się także na swoją trudną sytuację majątkową i zdrowotną [k. 58 akt].

Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 20 maja 2014 roku zawiesił postępowanie w stosunku do pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P., z uwagi na ogłoszenie jej upadłości [k. 60 akt].

Wyrokiem częściowym w stosunku do pozwanej M. Z. z dnia 11 czerwca 2014 sygn. akt I C 428/14 Sąd Okręgowy w Szczecinie w punkcie pierwszym zasądził od pozwanej M. Z. na rzecz powoda Banku (...) Spółki Akcyjnej w G. kwotę 317.508,94 zł wraz z odsetkami ustawowymi od kwoty 317.458,91 zł od dnia 18 marca 2014 roku do dnia 11 czerwca 2014 roku; w punkcie drugim należność zasądzoną w punkcie pierwszym rozłożył na dwie raty tam wskazane; w punkcie trzecim oddalił powództwo w pozostałej części; w punkcie czwartym zasądził od pozwanej M. Z. na rzecz powoda Banku (...) Spółki Akcyjnej w G. kwotę 15.876 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły przyjęte przez Sąd Okręgowy, następujące ustalenia faktyczne i ocena prawna:

W dniu 22 lutego 2012 roku pomiędzy Bankiem (...) Spółką Akcyjną w K. jako kredytodawcą a pozwaną (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w P. jako kredytobiorcą - reprezentowaną przez prokurenta M. Z. - została zawarta umowa o kredyt w rachunku bieżącym. Zgodnie z tą umową i aneksem numer (...) do powyższej umowy - kredytodawca przyznał kredytobiorcy kredyt w rachunku bieżącym w kwocie 300.000 złotych na okres od 11 lutego 2013 roku do 10 lutego 2014 roku. Pożyczka była oprocentowana według zmiennej stopy procentowej obliczonej jako suma stawi podstawowej ustalonej w oparciu o notowania bieżące 1M WIBOR oraz marży banku wynoszącej 4,5 punkty procentowe. Ponadto umowa przewidywała, że zostanie pobrana prowizja przygotowawcza w wysokości 2 %.

Umowa kredytu z dnia 22 lutego 2012 roku przewidywała jako zabezpieczenia:

- hipotekę umowną do wysokości 474.000 złotych na nieruchomości, której właścicielem jest M. Z., położonej w miejscowości W., stanowiącej działkę numer (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta numer (...);
- poręczenie według prawa cywilnego M. Z..

W dniu 8 lutego 2013 roku pozwana M. Z. złożyła na piśmie oświadczenie, że udziela poręczenia za zobowiązania z tytułu udzielonego umową kredytu o linię bieżącą [...] z dnia 22 lutego 2012 roku, zmienioną aneksem numer (...) z dnia 8 lutego 2013 roku. Poręczenie miało obejmować zobowiązania kredytobiorcy z tytułu wyżej wymienionego kredytu wraz z odsetkami umownymi, odsetkami do zadłużenia przeterminowanego i kosztami wynikającymi z umowy kredytowej, na wypadek gdyby kredytobiorca nie wykonał tych zobowiązań w oznaczonym terminie. Pozwana (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w P. nie spłaciła kredytu wynikającego z umowy o kredyt o linię bieżącą [...] z dnia 22 lutego 2012 roku.

Bank (...) Spółka Akcyjna w K. w piśmie z dnia 25 listopada 2013 roku skierowanym do pozwanych M. Z. i (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. wypowiedziała pozwaną (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w P. umowę kredytu o linię bieżącą [...] z dnia 22 lutego 2012 roku z zachowaniem trzydziestodniowego okresu wypowiedzenia. Jednocześnie powódka wezwała pozwanych do spłaty całości zadłużenia wynoszącego na dzień 25 listopada 2013 roku kwotę 306222,67 złotych i dalszymi odsetkami liczonymi do dnia spłaty.

W księgach Banku (...) Spółki Akcyjnej w K. figuruje obecnie solidarne zobowiązanie pozwanych M. Z. i (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. z tytułu umowy kredytu o linię bieżącą [...] z dnia 22 lutego 2012 roku wynoszące na dzień 18 marca 2014 roku kwotę 317.508 złotych obejmujące:

- należność główną w wysokości 299996,51 złotych,

- odsetki umowne liczone od niewymagalnego kapitału według zmiennej stawki stanowiącej sumę stawki WIBOR 1M i stałej marży w wysokości 4,5 pkt, naliczone w okresie od 12 sierpnia 2013 roku do 14 stycznia 2014 roku w wysokości 9195,94 złotych;

- odsetki umowne liczone od wymagalnego kapitału według stawki w wysokości 4-krotności kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego, naliczone w okresie od 15 stycznia 2014 roku do 17 marca 2014 roku w wysokości 8266,46 złotych;

- koszty w wysokości 50,03 złotych.

Dalsze należne odsetki w wysokości obowiązującej stopy odsetek ustawowych liczone od kwoty 317458,91 złotych miały być liczone od dnia 18 marca 2014 roku.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy stwierdził, że powództwo oparte w stosunku do pozwanej M. Z. – na zasadzie art. 876 § 1 k.c. i art. 881 k.c. - okazało się niemal w całości zasadne.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że poza sporem pozostawało, że w dniu 22 lutego 2012 roku pomiędzy Bankiem (...) Spółką Akcyjną w K. jako kredytodawcą a pozwaną (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w P. jako kredytobiorcą została zawarta umowa o kredyt w rachunku bieżącym, na podstawie której – po jej zmianie wprowadzonej aneksem numer (...) - kredytodawca przyznał i udostępnił kredytobiorcy kredyt w rachunku bieżącym w kwocie 300.000 złotych na okres od 11 lutego 2013 roku do 10 lutego 2014 roku. Bezsporne było również i to, że zobowiązanie pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. wynikające z powyższej umowy zostało poręczone przez pozwaną M. Z.. Nie było również sporne, że kredytobiorca nie wywiązał się z obowiązku spłaty wykorzystanego kredytu, czego konsekwencją było wypowiedzenie umowy kredytu.

Sąd Okręgowy stwierdził, że konsekwencją wypowiedzenia umowy kredytu było powstanie po stronie pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. zobowiązania do zwrotu kwoty kredytu wraz z należnymi odsetkami oraz możliwość naliczania karnych odsetek za zwłokę od całej kwoty niespłaconego kapitału oraz związanych z tym kosztów. Według nie kwestionowanych przez pozwaną M. Z. wyliczeń strony powodowej – dług z tytułu umowy kredytu wynosił w dniu wniesienia pozwu [to jest 18 marca 2014 roku] kwotę 317.508 złotych obejmującą należność główną w wysokości 299996,51 złotych, odsetki umowne liczone od niewymagalnego kapitału za okres od 12 sierpnia 2013 roku do 14 stycznia 2014 roku w wysokości 9195,94 złotych; odsetki umowne liczone od wymagalnego kapitału za okres od 15 stycznia 2014 roku do 17 marca 2014 roku w wysokości 8266,46 złotych, koszty w wysokości 50,03 złotych.

Sąd pierwszej instancji zauważył, że na skutek poręczenia za zobowiązanie kredytobiorcy udzielonego przez pozwaną M. Z., stała się ona solidarnie odpowiedzialna za wykonanie tego zobowiązania. Umowa poręczenia zawarta przez strony nie zawierała bowiem odmiennego zastrzeżenia, w szczególności nie przewidywała subsydiarnej odpowiedzialności poręczyciela za zobowiązania kredytobiorcy. Z tego względu zastosowanie ma art. 881 k.c. zgodnie z którym poręczyciel jest odpowiedzialny jak współdłużnik solidarny. Z uwagi natomiast na solidarny charakter zobowiązania dłużnika głównego i poręczyciela – powód może domagać się spełnienia tego świadczenia w całości

lub w części od obojga pozwanych łącznie lub odrębnie aż do zaspokojenia swojego roszczenia. W tym zakresie nie miało w ocenie Sądu Okręgowego znaczenia okoliczność, że dłużnik główny ma majątek, z którego powód może zaspokoić się w pierwszej kolejności – gdyż to do wierzyciela należy decyzja, od którego z dłużników solidarnych będzie dochodzić przysługującej mu wierzytelności. Podobnie bez znaczenia dla odpowiedzialności poręczyciela pozostaje także w ocenie tego Sądu fakt ogłoszenia upadłości kredytobiorcy, gdyż stanowi to jedynie przeszkodę w dochodzeniu roszczeń w stosunku do pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P., a nie wobec pozwanej M. Z..

Zdaniem Sądu pierwszej instancji, na zasadę i zakres odpowiedzialności pozwanej nie może wpływać także jej sytuacja zdrowotna i majątkowa ani fakt, że przestała być prokurentem pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P.. Zobowiązanie pozwanej ma bowiem charakter samoistny i nie jest związany z faktem reprezentowania pozwanej spółki.

Kierując się powyższymi przesłankami Sąd Okręgowy zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 317.508 złotych. O odsetkach od powyższej kwoty orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. oraz art. 482 k.c.

Stosownie do dyspozycji art. 320 k.p.c. Sąd Okręgowy rozłożył zasądzoną kwotę na dwie raty. Uzasadniając swoją decyzję stwierdził, że pozwana jest jedynie poręczycielem kredytu i z tego względu nie uzyskała bezpośredniej korzyści na skutek zawarcia umowy kredytowej. Biorąc pod uwagę wysokość zadłużenie, uznał że pozwana nie jest w stanie jednorazowo spłacić zadłużenia w stosunku do powódki. Istotne znaczenie miał także fakt, że pozwana znajduje się obecnie w trudnej sytuacji zdrowotnej. Powyższa sytuacja mieści się w ocenie Sądu w hipotezie art. 320 k.p.c.

Sąd pierwszej instancji podkreślił, że w pierwszej kolejności ma nastąpić spłata odsetek za opóźnienie w płatności kwoty 417458,91 złotych, co nie powinno przekroczyć możliwości finansowych pozwanej. Sama należność główna powinna zostać spłacona w terminie do 30 czerwca 2015 roku, co w ocenie Sądu było wystarczające do zgromadzenia przez pozwaną odpowiednich środków finansowych chociażby ze sprzedaży nieruchomości obciążonej hipoteką na rzecz banku ewentualnie do dokonania innych uzgodnień z wierzycielem związanych na przykład z możliwością zaspokojenia roszczeń w postępowaniu upadłościowym z masy upadłości pozwanej spółki.

Sąd Okręgowy podkreślił, że konsekwencją rozłożenia zasądzonego świadczenia na raty była konieczność zasądzenia należnych odsetek za opóźnienie jedynie do dnia wyrokowania, albowiem rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty powoduje, że odsetki za opóźnienie nie biegają od daty wyrokowania do daty zapłaty danej raty.

Z powyższym wyrokiem nie zgodził się powód, zaskarżając go w części, tj. co do punktu II, w zakresie rozłożenia zasądzonej w pkt. I wyroku od Pozwanej 2 na rzecz Powoda należności na dwie raty, co do pkt. III, w zakresie oddalającym powództwo co do żądania odsetek liczonych od kwoty 317.458,91 zł, od dnia 18 marca 2014 r. do dnia zapłaty. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił naruszenie:

- art. 233 § 1 w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów, skutkujące poczynieniem przez Sąd I instancji ustaleń faktycznych niemających oparcia w treści zebranego materiału dowodowego oraz sprzecznych z zasadami logiki i doświadczenia życiowego, w szczególności poprzez przyjęcie, że Pozwana znajduje się w trudnej sytuacji zdrowotnej i jako poręczyciel nie uzyskała bezpośredniej korzyści z kredytu udzielonego Pozwanej 1, a rozłożenie na raty kwoty świadczenia zasądzonego wyrokiem pozwoli Pozwanej 2 na zgromadzenie odpowiednich środków finansowych;

- art. 320 k.p.c. poprzez jego zastosowanie i w konsekwencji rozłożenie zasądzonego wyrokiem od Pozwanej 2 na rzecz Powoda świadczenia na dwie raty pomimo tego, że w przedmiotowej sprawie nie zachodzi „szczególnie uzasadniony wypadek”, dający Sądowi Okręgowemu podstawę do jego zastosowania, w szczególności brak wystarczających podstaw do przyjęcia, że ze względu na sytuację zdrowotną Pozwanej 2 oraz wysokość zadłużenia, Pozwana 2 nie jest w stanie spłacić jednorazowo zadłużenia w stosunku do Powoda;

- art. 328 § 2 k.p.c. poprzez brak w uzasadnieniu faktycznym wyroku dostatecznego wyjaśnienia faktów i wskazania dowodów, na jakich oparł się Sąd I instancji uznając za zasadne rozłożenie zasądzonych należności na raty.

Skarżący wniósł o zmianę wyroku w zakresie jego pkt II - poprzez uchylenie rozstrzygnięcia o rozłożeniu należności zasądzonej w pkt I wyroku na dwie raty, zasądzenie od Pozwanej 2 na rzecz Powoda należności głównej w kwocie 317.508,94 zł płatnej jednorazowo i niezwłocznie; w zakresie pkt III wyroku - poprzez zasądzenie od Pozwanej 2 na rzecz Powódki odsetek ustawowych od kwoty 317.458,91 zł także za okres od dnia 12 czerwca 2014 r. do dnia zapłaty; nadto powód wniósł o zasądzenie od Pozwanej 2 na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od złożonych pełnomocnictw; względnie zaś o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja okazała się niezasadna i jako taka podlegała oddaleniu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego – wbrew zgłoszonym zarzutom apelacji – Sąd pierwszej instancji w sposób poprawny przeprowadził postępowanie dowodowe, nie uchybiając przy tym przepisom postępowania, a w konsekwencji prawidłowo ustalił podstawę faktyczną rozstrzygnięcia. Podstawa ta, została następnie poddana zasadnie motywowanej ocenie prawnej, co finalnie doprowadziło do trafnego rozstrzygnięcia przez Sąd pierwszej instancji, przedstawionego pod jego osąd sporu. Sąd Apelacyjny podziela wnioski oraz ustalenia Sądu Okręgowego i przyjmuje je za własne, nie widząc przy tym konieczności ich ponownego, szczegółowego przytaczania.

Zakreślony przez powoda - we wniesionej jedynie przez niego apelacji - zakres zaskarżenia jednoznacznie wskazuje, że nie zgadza się on wyłącznie z rozstrzygnięciem zawartym w punkcie II i III wyroku, to też w tym tylko zakresie Sąd Apelacyjny pozostaje zarówno zobowiązany, jak i uprawniony do przeprowadzenia kompleksowej kontroli instancyjnej. Oznacza to, że na etapie postępowania odwoławczego, sporne pozostaje wyłącznie rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty, nie zaś zasadność roszczenia powoda tak co do zasady, jak i wysokości, albowiem stanowiący rozstrzygnięcie w tym zakresie punkt I zaskarżonego wyroku – wobec jego niezaskarżenia przez żadną ze stron w przepisany terminie – stał się prawomocny.

Podniesiony przez skarżącego zarzut naruszenia art. 233 § 1 K.p.c. może dotyczyć dwojakiego rodzaju wadliwego postępowania sądu. Polegać może bowiem albo na przekroczeniu granic swobody oceny albo też na niedokonaniu przez sąd wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego. Zarzut dotyczący pierwszego rodzaju wadliwości, może być skuteczny wyłącznie wówczas, gdy skarżący wykaże uchybienie podstawowym regułom służącym ocenie wiarygodności i mocy poszczególnych dowodów, tj. regułom logicznego myślenia, zasadzie doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów. Pierwszoplanowym obowiązkiem sądu na gruncie wskazanego przepisu jest bowiem wyprowadzenie z zebranego w sprawie materiału dowodowego przede wszystkim wniosków poprawnych logicznie (por. wyr. SN z 20.3.1980 r., II URN 175/79). Jeżeli zatem z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadził wnioski logicznie poprawne a nadto zgodne z zasadami doświadczenia życiowego, to taka ocena dowodów nie narusza zasady swobodnej oceny dowodów przewidzianej w art. 233 k.p.c., choćby dowiedzione zostało, że z tego samego materiału dałoby się wysnuć również logiczne i zgodne z zasadami doświadczenia życiowego wnioski odmienne (wyr. SN z 27.9.2002 r., IV CKN 1316/00). Tylko zatem w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo pozostaje sprzeczne z zasadami doświadczenia życiowego, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (por. wyr. SN z 27.9.2002 r., II CKN 817/00; wyr. SN z 16.12.2005 r., III CK 314/05).

W tym drugim przypadku wadliwość postępowania sądu polega na tym, że chociaż wyciągnięte przez sąd wnioski mogą być logiczne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to jednakże sąd czyni je w oparciu o część materiału dowodowego, a pozostałą część tego materiału, która pozwoliłaby na wyciągnięcie innych wniosków, pomija.

Przenosząc powyższe uwarunkowania prawne na kanwę niniejszej sprawy, zauważyć w pierwszym rzędzie należy, że ustalenia Sądu Okręgowego w przedmiocie sytuacji majątkowej jak i zdrowotnej pozwanej, jej korzyści z poręczzonego kredytu, jak i możliwości jego spłaty, zostały poczynione zasadniczo wyłącznie na podstawie zeznań samej pozwanej.

Tego typu postępowanie nie jest nieuprawnione o tyle, że obowiązująca procedura cywilna nie zna pojęcia gradacji dowodów, a skoro tak, to zeznania strony o odpowiednim walorze wiarygodności – dopuszczalne na zasadzie art. 299 k.p.c. - mogą w sposób samoistny stać się podstawą ferowania przez sąd określonych ustaleń faktycznych. Podkreślić należy, że z uwagi na zasadę kontradiktoryjności (art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c.) o ostatecznym kształcie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia w dużej mierze decyduje sama inicjatywa dowodowa stron. Inicjatywa ta nie jest związana wyłącznie z pozytywnym dowodzeniem przez stronę określonych faktów zgodnie z rozkładem ciężaru dowodu, ale również z odpowiednią reakcją jej przeciwnika procesowego, która może ograniczyć się bądź to do zaprzeczenia określonym faktom (w celu m.in. przeciwdziałania uznaniu je za przyznane – art. 230 k.p.c.), bądź też do przeprowadzenia przeciwdowodu. Tenże przeciwdowód ma m.in. tą właściwość, że niewątpliwie warunkuje globalną ocenę materiału dowodowego, powodując konieczność uwzględnienia jego znaczenia w procesie inferowania – w przymacie zasad logiki i doświadczenia życiowego - określonych faktów z innych dowodów, powołanych na okoliczność wykazania tożsamy faktów.

W niniejszej sprawie tego typu reakcji ze strony powoda na płaszczyźnie postępowania pierwszoinstancyjnego zabrakło, w postępowaniu apelacyjnym zaś, ograniczył się on wyłącznie do zaprzeczenia zeznaniom powódki, co zasadniczo uznać trzeba za spóźnione. Stwierdzić należy, że suma twierdzeń pozwanej jakie przedstawiła na rozprawie przed Sądem pierwszej instancji, posiada w ocenie Sądu Apelacyjnego tego typu stopień wiarygodności, który uprawniał Sąd Okręgowy do dania im wiary, a w konsekwencji poczynienia na ich podstawie ustaleń faktycznych. Podkreślenia wymaga, że pozwana nie negowała swojej odpowiedzialności za dług, nie zaprzeczyła ciężącym na nią obowiązkom, wyraziła również co do zasady, pozytywną prognozę co do możliwości spłaty. Jej postawa i jak sposób motywowania wyводу wskazują, że istotnie mogła ona nie mieć pełnej świadomości co do spraw spółki, a to na skutek tego, że wobec problemów zdrowotnych zaprzestała pełnić funkcję prokurenta, co nie pozostawało bez wpływu również na jej sytuację majątkową. Brak jest również przeszkód, aby dać wiarę zeznaniom pozwanej, w zakresie w którym twierdziła, że posiada nieruchomości o wartości, która winna wystarczyć na spłatę kredytu. W każdym zaś razie, w sprawie nie ujawniły się jakiegokolwiek wątpliwości czy dowody, z których wynikałyby wnioski przeciwnie.

Tym samym stwierdzić należy, że Sąd pierwszej instancji nie dopuścił się naruszenia art. 233 k.p.c. jak i art. 227 k.p.c. w sposób prawidłowy ustalając stan faktyczny sprawy, również w oparciu o zeznania wyłącznie pozwanej. Jedyne marginalnie w tym miejscu wyjaśnić należy skarżącemu, że przepis art. 227 k.p.c. nie może być przedmiotem naruszenia sądu, ponieważ nie jest on źródłem obowiązków, ani uprawnień jurysdykcyjnych, lecz określa jedynie wolę ustawodawcy ograniczenia faktów, które mogą być przedmiotem dowodu w postępowaniu cywilnym (tak min. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 stycznia 2011 r., II PK 129/10).

Przechodząc do oceny zastosowania przez Sąd Okręgowy art. 320 k.p.c. wyjaśnić trzeba, że podstawą jego zastosowania jest uznanie sądu, że zachodzą szczególnie uzasadnione wypadki. Będzie tak przykładowo w sytuacji, gdy ze względu na stan majątkowy, rodzinny, czy zdrowotny spełnienie świadczenia przez pozwanego niezwłoczne lub jednorazowe byłoby niemożliwe, bądź bardzo utrudnione albo narażałoby pozwanego lub jego bliskich na niepowetowane szkody. Przepis art. 320 k.p.c. określa zatem szczególną regułę wyrokowania, dotyczącą przedmiotu orzekania, dającą sądowi możliwość uwzględnienia także interesów pozwanego, w zakresie czasu wykonania wyroku, a interesów powoda przez uniknięcie bezskutecznej egzekucji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 kwietnia 2014 r. V CSK 302/13). Ze swej istoty norma ta ingeruje w słuszne prawa wierzyciela, odsuwając termin, od którego uprawniony może egzekwować swoje prawa w drodze przymusu. Jednak skoro ustawodawca zdecydował się na jej wprowadzenie do kodeksu postępowania cywilnego, jednocześnie pozostawiając dyskrejonalnej władzy sądu decyzję czy rzeczywiście zachodzi w konkretnej sprawie uzasadniony przypadek, ingerencja sądu odwoławczego w powyższe rozstrzygnięcie może mieć tylko wówczas, gdy sąd w sposób dowolny i nieuzasadniony uprzywilejował dłużnika kosztem wierzyciela.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, dokonana przez Sąd pierwszej instancji ocena potrzeby zastosowania art. 320 k.p.c. nie przekracza przyznanej sądowi uznaniowości, nie nosi cech dowolności, wreszcie zaś odnosi się w miarodajnym zakresie do interesów obu stron. Sąd Okręgowy słusznie wziął bowiem pod uwagę, że sytuacja pozwanej jako poręczyciela, w kontekście hipotezy przywołanego przepisu, nie może być oceniana w sposób tożsamy, jak dłużnika,

którego kredyt poręczyła. Przyjęcie odpowiedzialności za cudzy dług, zwykle wiąże się bowiem z oczekiwaniem jego spłaty przez dłużnika, zaś jej brak jest często zdarzeniem niespodziewanym, co koresponduje z zeznaniami pozwanej, która przekonana była, że pierwszoplanowym zabezpieczeniem spłaty kredytu pozostaje majątek Spółki, a nadto wyjaśniła w sposób wiarygodny, że odkład na skutek problemów zdrowotnych przestała być prokurentem Spółki, nie posiada pełnej wiedzy o jej sprawach finansowych. Sytuacja ta powodowała m.in., że pozwana nie mogła poczynić stosowanych przygotowań związanych z koniecznością zapłaty, tak dużej dla niej kwoty. Nie bez znaczenia pozostaje przy tym, że pozwana widzi możliwość spłaty zobowiązania ze środków pochodzących ze sprzedaży należącej do niej nieruchomości i w tym też należy upatrywać jej interesu w rozłożeniu zasądzonego świadczenia na raty, w celu uniknięcia przez nią dalszych strat związanych z ewentualną sprzedażą egzekucyjną. Należy również podzielić zapatrywania Sądu Okręgowego, iż w sprawie nie ujawniły się okoliczności wskazujące na konkretną korzyść jaką mogła uzyskać pozwana z zaciągniętego przez Spółkę kredytu, teza zaś, że korzyść ta jest oczywista, nie znajduje uzasadnienia, już z tego względu, że nie bardzo wiadomo o jaką korzyść chodzi, ani czy została ona przez pozwaną spożytkowana czy też może nadal się utrzymuje. Wreszcie, nie można odmówić racji Sądowi pierwszej instancji, że ewentualne stwierdzenie osiągnięcia przez pozwaną tego typu korzyści, mogłoby mieć wpływ na zasadność aktualizacji uprawnienia opisanego w art. 320 k.p.c., wyznaczając relację pozwanej do zaciągniętego przez Spółkę długu a pośrednio jej możliwości majątkowe.

Nie negując zatem oczywistej i stwierdzonej już odpowiedzialności pozwanej za dług który poręczyła, w przyzmacie klauzuli „szczególnie uzasadnionych wypadków” o których mowa w art. 320 k.p.c. uprawnione jest przyznanie jej minimalnego stopnia ochrony, jakim jest rozłożenie zasądzonego od niej świadczenia na raty. Podkreślenia wymaga, że wobec skorzystania z ww. uprawnienia przez Sąd pierwszej instancji, pierwszoplanowym czynnikiem mogącym zdyskredytować zasadność tego typu rozstrzygnięcia, było wykazanie przez powoda, że godzi ono co najmniej w równowagę interesów stron. Skutecznej w tym zakresie argumentacji jednakże w apelacji zabrakło, przy czym wiadomym jest, że wobec wynikającej z samej natury art. 320 k.p.c. presumpcji ingerencji w interesy wierzyciela w usprawiedliwionym funkcją tego przepisu zakresie, chodzi tu o wykazanie tego typu zagrożenia, które usprawiedliwienie to by przelamało. W zaistniałym układzie utracenie przez powoda odsetek na które wskazuje, nie stanowi dla niego rzeczywistej szkody, lecz wyłącznie niewielkie w stosunku do wielkości całego świadczenia jakie uzyska, utracenie korzyści, których wartość w sytuacji pozwanej, byłby przez nią niewątpliwie w sposób niewspółmierny odczuwalna. Brak jest również jakichkolwiek okoliczności sprawy świadczących o możliwym zagrożeniu możliwości zapłaty przez pozwaną części zasądzonego świadczenia w odroczonej terminie, wprost przeciwnie, z okoliczności tych wynika, że takie odroczenie spłatę tą winno ułatwić.

Tym samym stwierdzić należy, że skorzystanie przez Sąd Okręgowy z opisanego w art. 320 k.p.c. uprawnienia do rozłożenia zasądzonego świadczenia na raty, okazało się uzasadnione.

Konsekwencją takiego stanu rzeczy było prawidłowe oddalenie przez Sąd pierwszej instancji roszczenia powoda o odsetki od należności głównej, liczone od dnia wydania wyroku do dnia zapłaty. Ugruntowanym jest bowiem pogląd – którego skarżący w żaden sposób nie zakwestionował – że rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty sprawia, że odsetki za opóźnienie nie biegną od daty wyrokowania, do daty zapłaty określonej raty.

Należy także podkreślić, że termin zapłaty pierwszej raty upłynął pozwanej ponad pół roku przed dniem rozprawy apelacyjnej, jednak obecny na rozprawie pełnomocnik powoda nie był w stanie stwierdzić czy należność ta została dobrowolnie zapłacona przez pozwaną czy też nie, co nie pozwala na merytoryczną ocenę rzeczywistego interesu powoda w zmianie orzeczenia.

Tym samym, Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda w całości, o czym na podstawie art. 385 k.p.c. orzeczono w punkcie pierwszym sentencji.

Nie znalazła uzasadnienia również argumentacja pozwanej zawarta w złożonym przez nią zażaleniu na orzeczenie o kosztach procesu, co w konsekwencji spowodowało oddalenie tego zażalenia, o czym na zasadzie art. 385 k.p.c. w zw.

z art. 397 § 2 k.p.c. orzeczono w punkcie drugim wyroku. Uzasadnienie dla tego rozstrzygnięcia, znajduje się w aktach sprawy na kartach 167 – 169.

SSA M. Gawinek SSA E. Buczkowska-Żuk SSA W. Kaźmierska